

בלבבי משכן אבנה

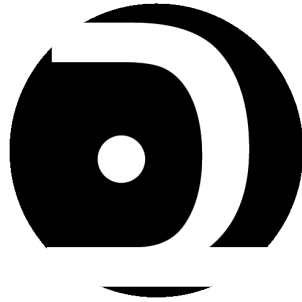
שאל לבבי

שאלות ותשובות

מהארכיון

ד"ר ג'ורג' סולומון

[233]

- ב. פורים - זמן מיחוד לאהבת ישראל.....
- ב. יש קדושה באוכל של משלוח מנות.....
- ב. שש שאלות על פורים.....
- ג. פורים שחל בע"ש בפרט ועבודת פורים בכלל.....
- ד. האם פורים השתא שונה מכל השנים הקודמות.....
- ה. מנהגים שנהגו זכר להמן.....
- ו. מנהג לאכול דגים בסעודת פורים.....
- ז. טחול מקום השחוק - במי שהוסר לו הטחול.....
- ז. מהי עבודת האשה בפורים.....
- ח. מחיית עמלק בפורים.....
- ח. עבודת והארת אחרית הימים.....

פורים - זמן מיחוד לאהבת ישראל

התחושה היא שפורים הוא זמן מיוחד לאהבת ישראל, יותר משבת וכל החגים. מה הסיבה לכך?

תשובה:

בפורים קבלו את התורה מ"אהבת" הנס, כלשון רש"י. וכן הגזירה הייתה באופן להשמיד לאבד ולהרוג את "כל היהודים", ולשם כך בהצלה כתיב לך כנוס את "כל היהודים", ולכך בהצלה נעשה חיבור של כולם. ולכך המצוה של משלוח מנות. ועיין אמרי אמת, פורים, תרפ"ג, ד"ה קבעו.

יש קדושה באוכל של משלוח מנות

שלום כבוד הרב, כתוב בספרים שיש קדושה מיוחדת לאוכל שהוכן לשבת קודש, וגם כח רפואה. וגם כתוב שאפילו אחרי שבת נשאר כח זה באוכל.

האם יש קדושה מיוחדת לאוכל שנשלח למשלוח מנות? וגם אחרי פורים?

תשובה:

גדרי קדושה לדין אין בו, כמ"ש (שבת, כב ע"א) וכי נר (של חנוכה) קדושה יש בו? אולם הארת קדושה ודאי שיש בו, אף אחרי פורים, כי נעשה בו מצות היום.

שש שאלות על פורים

א) מה העומק הדבר שאסתר לא חזרה אח"כ למרדכי, דנמצא שלא היה גאולה שלימה כיון שהצדקת נצרכת לחיות כל ימיה עם רשע?

ב) האם אחשוורוש נעשה אוהב ישראל לאחר מעשה דפורים, או שחזר לשנאתו?

ג) מה הכוונה ב"בני בניו של המן למדו תורה בבני ברק", איך זכה אותו רשע של עמלק שיש טוב היוצאת ממנו, ובפרט קשה משום שעמלק הוא רע גמור, וא"כ איך שייך שיש טוב שיוצא מרע גמור (האם משום שכמו שבפורים אנו באים לתפיסה שגם המן הוא טוב, דאין חילוק בין צדיקים לרשעים כיון שאנו חיים בעולם שכולו טוב, א"כ כמו"כ יש להבחין בפנימיות שגם עמלק הוא טוב ועל כן שייך שיצא טוב ממנו, וזהו העומק בבני בניו של המן)?

ד) האם כל אחרית הימים עכשיו הוא חזרה של אותו תהליך שהיה במעשה דפורים? דא"כ נמצא שכל ההצלה לנסיגות עכשיו הוא ג"כ ע"י תפילה ותענית וכמו שהיה אז, ובפרט תפילות של תנוקות, שבטל את הגזירה, וכמו שאמרו בחז"ל?

ה) איזה פירוש טוב על המגילה יש ללמוד, הן ע"פ נגלה, הן ע"פ נסתר?

ו) מהו עבודת האדם בשושן פורים (לאילו שאינם דרים במוקפות חומה מימות יהושע)? פורים שמח להרב שליט"א

תשובה:

א. גאולת פורים, הכנה לגאולה שלמה, אולם לא גאולה שלמה. "כי אכתי עבדי אחשוורוש אנן". ולכך מרדכי רצוי "לרוב" אחיו, ולא לכל אחיו, כמ"ש חז"ל, כי נתקרב למלכות "אחשוורוש". וכן אסתר דוגמתו נשארה

קרובה לאחשורוש. אולם חיבורה לאחשורוש כמ"ש בזה"ק (ח"ג, רעו, ע"א) מטרוניתא אתמר בה "ומלכותו בכל משלה", בתר דאתלבשא ביה אסתר, "שליטת אסתר על אחשורוש ואומתיה". והיינו חיבור של שליטה עליו. ובעומק, אסתר מלכות דאצילות, ואחשורוש, ז"א דקליפה דבריאה. והיא יורדת לבריאה, לראשית הבריאה, לכתר, וכמ"ש ברמ"ז על הזוה"ק שם, וז"ל, ותלבש אסתר "מלכות", בסוד "אכתראל", לשון אל-כתר. ובמדרגה זו הכניסה שידה תחתיה, כמ"ש חז"ל. וזה דלא כבבלי דלקמן.

כי תחילה החיבור היה בסוד הקלקול, באונס, קרקע עולם, כמ"ש בריש כתובות. וכמ"ש במגיד מישרים (ויקהל) וז"ל, ובגין דחבו ישראל בהנך נשים נוכריות, אתיהיב רשותא למיסב ית אסתר. ועיין חמדת ימים (פורים, פרק ז) וז"ל, כשוננה בין החוחים, גימט' אחשורוש. שושנה, גימט' אסתר, וסופי תיבות המן. להראות שאסתר שהיא מלכות דאצילות היתה בין החוחים, בין הקליפות, שהוא אבא דזעיר דנגה שנקרא אחשורוש והמן.

ועיין קנאת ה' צבאות (ח"ב) וז"ל, אסתר, שהיא השכינה, נמסרת ביד ס"א, ואחשורוש חשב לשלוט עליה, אבל באמת שמרדכי היה משביע את השידה, ואחשורוש לא היה שולט עליה כלל. עכ"ל. ולפ"ז במדרגה עליונה שהיה ב"רצון", זה היה שידה. ונמצא שהיא עצמה לא נשארה עם אחשורוש. רק תחילה שהיה באונס, היה אסתר ולא שידה.

ב. עיין יערות דבש (ח"א, ד"ג) וז"ל, והנה זה אחשורוש שונא ואויב ישראל, ודימהו לתל וחריץ (מגילה, טז, ע"א), כבר נודע משנאתו שביטל בנין בית המקדש. ואמרו חכמים (שם) אסתר במאמרה איש צר ואויב הזה, כוונתה על אחשורוש, ו"כעת נהפך לבבו לאהוב", ונתן למרדכי ולישראל מעלה ורוממות. ולכאורה אהב את אסתר ולא את ישראל, רק מאהבת אסתר אהב את אוהביה ותו לא.

ג. עיין פחד יצחק (פורים, רשימות, ג). וקדושת לוי (כללות הניסים, א). ובשם משמואל (תצוה, תר"פ) כתב וז"ל, בודאי אין הפירוש שהיו בני בניו ממש, שהרי נשבע הקב"ה בכסאו שלא יקבל גרים ועמלק (ועיין בן יהוידע, גיטין, נו, ע"ב) אלא ודאי הפירוש שהיה בהמן ניצוצי קדושה רבים. ושורש ניצוצות אלו, כתב בבית אהרן (ליקוטים) שהוא מכח סעודת אסתר. ובעומק "למדו תורה", בתורה יש לו ניצוץ טוב, כי מילת עמלק בתורה היא קדושה. ועיין רסיסי לילה (אות לח). ובעומק, באופן שקבלו גרים מעמלק כמ"ש, זהו גופא גירות מכח ניצוצות אלו. ועיין עוד חבצלת השרון (שמות, יז, יז).

ד. אז היה שער "הנו"ן", עץ גבוה חמשים אמה, ועכשיו נו"ן דנו"ן.

ה. תלוי כל אחד לפי שורשו ומדרגתו.

ו. מלבד כפשוטו מקצת שמחה שכתבו הפוסקים, להתחבר לירושלים, שהשתא היא מקופת חומה מימות יהושע בן נון, ולעת"ל תיעשה פרזות, "פרזות תשב ירושלים", כמ"ש בהמוכר את הספינה. והיא נקודת החיבור בין פרזים למוקפים. והסמוך "ונראה" לכרך נידון ככרך. ולכך כל ש"צופה" במחשבתו ראה רוחנית - מחובר לירושלים.

פורים שחל בע"ש בפרט ועבודת פורים בכלל

- (א) האם בשנה הזו שפורים הוא בע"ש צריך להיות ביותר אימה וכובד ראש ובעיקר לדאוג על זמני שבת ועל כבוד בשבת, או שזהו יצר הרע וניווניים למנוע את האדם משמחת פורים?
- (ב) באופן כללי מהו העבודה בליל פורים? האם יש ללמוד מס' מגילה, לומר תהילים, לשתות קצת ולשמח קצת?
- (ג) האם יש לשתות קצת בפורים בהמשך היום שאז עי"ז יהיה במצב של רוגע ושמחה, או שיש לדחות את כל השתיי" בפורים רק עד הסעודה?
- (ד) האם יש לנצל את יום הפורים לתפילה ולהתפלל על כל דבר שהוא רוצה, וכדברי השם משמואל שהאדם

יכול להתפלל על כל דבר בפורים? ואם כן, איזה זמן יש לעשות זאת ועל מה להתפלל?
(ה) האם עבודת היום של פורים הוא בעיקר שמחה, או אהבת ישראל, או מחיית עמלק, או בטחון, או קשר יותר פנימי של עצמיות עם הרבש"ע (למעלה מדיבור עמו ית' ולמעלה מכל לבושים)? דמצינו הרבה הגדרות בספה"ק מהו המהות של יו"ט דפורים, וא"כ אני שואל, מהו העיקר התפיסה והמחשבה שצריך להיות בפורים, מהי השורש ומהי הענפים, של עבודת היום בפורים?
(ו) מבואר בספה"ק שהגילוי של פורים הוא ענין "יסוד דאבא", וקשה לי, ראשית מהו ענין בענין של "יסוד דאבא" ושנית, איך זה הדבר פנימי שיכול להיות והא יסוד דאבא אינו המדרגה העליונה, דהא יש ספירות למעלות מיסוד ויש פרצופין שהם למעלה מאבא, וא"כ למה יסוד דאבא דייקא הוא הפנימיות של פורים.
פורים שמח להרב!

תשובה:

א. חלק מן הגזירה שהיה ושתי מעבידה בנות ישראל בשבת. והמן קיטרג שאוכלים לרוב, שבת היום, וכו'. ועיין צרור המור (דברים, כו, א) שהקביל זכירת שבת לפורים, עיי"ש. ושורש ב"שבת זכור", שקודם פורים. וזהו העבודה לעורר זכירה זו.

ב. כתבו הפוסקים מקצת אכילה. וכבר אמרו, חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה. גילוי בחינת לילה - הסתר - אסתר. ובמועד לכל חי כתב לאכול ביצים, כי המן בקש לקעקע ביצתם של ישראל.

ג. איש לפי טבעו.

ד. בעיקר יש לנצל לקבל את מהות הארת היום, וחלק בלבד תפלה. ועיקר התפלה לזכות להארת היום, וזמנו תוך משתה היין.

ה. לא ידע!!!

ו. יסוד אבא שורש הארת יעקב, אותיות יבקע, בחינת לעת"ל, כמו שנאמר: "אז יבקע כשחר אורך". עיין עץ חיים על שער הכללים. ובחינת יסוד, מידה שישית, בחינת שית - שתיה, כמ"ש שם. והוא שורש ימי "משתה".

ועיקר גילוי דעת ביסוד דאבא, שהיא משה, כמ"ש שם. ובפורים מתגלה תכלית הידיעה - יסוד אבא, ואזי שלא נדע. גילוי הנוק' הוא בחינת שלא נדע.

ושורש יסוד דאבא ביסוד דעתיק, וכמ"ש בפירוש האריז"ל בספד"צ וז"ל, כל השפע מושך האור א"ס ע"י יסוד דעתיק, ויסוד דעתיק נותן בפרצוף אבא דרך ראשו, ומשם יורד דרך ח"י חולין עד יסוד אבא. והארת יסוד אבא בפורים, הוא מהארת "אריך". ודו"ק היטב. ושלמות הארה זו, צירוף של ל"ב נתיבות חכמה - אבא, ונ' שערי בינה, ונעשה לבן, לב-ן, כנודע. עיין עמק המלך (שער יא, פי"ז) והוא נתיב "לא ידעו" עיט, בחינת לא ידע, וזהו הארת פורים.

האם פורים השתא שונה מכל השנים הקודמות

לכבוד הרב, כל שנה אני שותה יין כדי לקיים את מצוות "עד דלא ידע" בפורים. האם השנה שונה מכל השנים האחרות (בגלל קורונה)?

תשובה:

כבר בואר שאור המאיר בזמן זה עד ביאת משיח ועד בכלל, הוא אור הכתר. ובו אמרו תכלית הידיעה שלא נדע.

וזהו כל מדרגת חיוב השתיה "עד דלא ידע".

ומעתה ואילך כל השנה מאיר אור הפורים באופן ניכר ביותר. ולכך, עיקר הארה זו הופיעה בארץ ישראל שהיא מקור הכל - באדר שנה שעברה תש"פ, וכבר אמרו בירושלמי שכל חודש אדר כשר למקרא המגילה, כמ"ש והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליו"ט.

ועתה מאיר בגילוי האור שפורים ראש לכל המועדים, כמ"ש ר"נ מברסלב.

ולכך יש להמשיך הארה זו לכל השנה, ברצוא ושוב. פורים לא ידע, חנוכה חכמה מאין תמצא, וחוזר חלילה כל הימים.

מנהגים שנהגו זכר להמן

מה הסיבה שבפורים יש שנהגים ללבוש כובע באותו צורה שהמן הרשע לובש (הנקרא "כובע המן")? איך לובשים כובע הדומה לאותו כובע של אותו רשע הצורר לעם ישראל?

וביותר צ"ע איך אוכלים בפורים את העוגות שנקראים "המן-טאהשן", איך אוכלים דבר שהוא זכר להמן, ואיך יתכן שיש זכר להמן שנבלעים בבשרינו ובתוכינו.

חשבתי שאפשר הסיבה לכך הוא משום מחיית עמלק, דע"י שאנו "אוכלים" את המן אז מקיים בזה מחיית עמלק (לא לדינא אלא לרמז על כך שאנו רוצים למחות את עמלק). אבל עדיין צ"ע איך מכניסים את "המן" לבשרינו ולא שורפים את העוגות אלה וכדו', ולמה צריך דייקא לאכול את העוגות.

ואפשר הפשט בזה הוא משום דהמן רוצה לבלוע את ישראל כמו דג גדול שבולע דגים קטנים, וכמו שאמרו חז"ל באסתר רבה, ועל זה אנו "בולעים" את המן בפורים, ע"י האכילת המן-טאהשן, זכר לכך שהמן רוצה לבלוע אותנו.

אבל צ"ע למה ההמן-טאהשן הוא מאכל שאנו ממלאים אותו בדבר "מתוק", פירות וסוכר וכדו', לכאורה צריך להיות מאכלים אלו בטעם מר, כיון שהמן היה ממרר את חיינו. ואפשר משום דבפורים אנו באים להכרה שאפי' הרע הוא טוב, גם הרע הוא "מתוק", וזה מה שאנו רוצים לתפוס בפורים, שגם המן (וכל רע) הוא "מתוק", מצד תפיסת לעתיד לבוא. האם נכון דברים אלו?

תודה רבה להרב, ופורים שמח.

תשובה:

א. איני יודע. ואולי יעויין יו"ד (קנ) בהג"ה ששרים שיש להם שתי וערב או שנושאים צלם (כהמן) וכו' אינם מסירים הכובע או משתחווים לצלם רק להשר. ונמצא שאצל המן מפורש בקרא שהיו משתחווים, ואפשר שאף מסירים את הכובע, ורק המן נשאר עם כובעו. ולכך לובשים זאת להורות שכובע זה נכנס לקדושה. בבחינת עוטר ישראל בתפארה, שהרי כובע הוא אימתא דשמיא, היפך לא ירא אלקים שנאמר בעמלק, והוא סוד אור הכתר בפורים. עיין פרי צדיק (שושן פורים, אות א').

ב. אמת. ואמרו (חולין, קלט, ע"ב) המן מן התורה מנין, המן העץ אשר אמרתי לך לבלתי אכל ממנו אכלת. והיינו ששורשו "אכילה" דקלקול. ולכך בתיקון יש אכילה כנגדו. ואכילת "המן טאהשן" הוא מעין אכילת "המן" במדבר שירד בזכות משה. וזה נעשה ע"י מרדכי שהוא בחינת משה, כמו שיבואר להלן אי"ה בהרחבה.

ויתר על כן, נודע מהארז"ל שאלמלא המתין אדה"ר לשבת היה מותר לאכול מעץ הדעת. והארת פורים, מאירה בחינה זו של אכילה מעץ הדעת שאחר המתנה לשבת. ולכך תחלה יש תענית אסתר, המתנה של אכילה, ואח"כ אכילה מעץ הדעת דתיקון. והוא בבחינת מ"ש (בחינת עולם, יג, מה) תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך. ולכך איכא אכילה מעץ הדעת, ידיעה, אולם הגעה לתכלית, שלא נדעך, עד דלא ידע. ולכך ביום זה אין העיקר אכילת סעודה, אלא "משתה", ואף הסעודה נקראת משתה היין, שתכליתו לבסומי עד דלא ידע. ושם עמלק, גימט' מר, נהפך למתוק. כי ההבדל בין מר למתוק גימט' משה עם הכולל. כי אות רי"ש אינה משתנה, וכל השינוי בין ר-תוק, וכאשר תוריד מן תוק, ר' עולה שו, ועם מ"ם עולה משה. ואמרו (אסת"ר, ו, ב) מלמד שהיה מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו. ועיין ב"ר (ל, ח) ואסת"ר (ו, ב. ז, יג). ועיין מהר"ל (אור חדש, פ"ט, פ"א) ולכך היה מרדכי דומה למשה שיש לו מעלה אלקית מיוחדת על כל. ועיין שם משמואל (פורים, תרע"ד). ומשה בחינת דעת, ותכליתו שלא נדע, ולכך לא ידע איש מקום קבורתו. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פ"י). ופע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו). ועיין זוה"ק (בראשית, קסט, ע"א) רמז לשלש גאולות, ע"י משה, מרדכי, משיח. והיינו משה - דעת. מרדכי, "מרדכי ידע", מעתיק מן הדעת לתכלית. משיח - לא נדע, משיח לפי תומו. ועיין עמק המלך (שער יג, פרק מה). ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן מד) מרדכי הוא דרגא של משה, כמ"ש (חולין, קלט, ע"ב) מרדכי מן התורה מנין, קח לך בשמים ראש (שמות, ל, כג) לך דייקא שהוא דרגא דילך. ועיי"ש (אות קפ"ו) ידוע שמרדכי הוא סוד משה, שקול מרדכי כמשה. ולכך קיימו בימי מרדכי מה שקבלו כבר (שבת, פח, ע"א) ז"ש מנין שמרדכי הוא סוד משה והוא כלול מס' ריבוא אותיות התורה, שנאמר קח לך, דייקא שהוא ניצוצו, וכתוב בשמים רא"ש, שהוא נוטריקון ששים רבוא אותיות. ועיין מחברת הקודש (שער הפורים). ושל"ה (שמות, דרוש ואתה תצוה). ושמן ששון (עץ חיים, שער הארת המוחין, פ"ב). ותפארת שלמה (רמזי פורים) בהרחבה. ושפת אמת (פורים, תרמ"ג).

ובשם גורי הארז"ל איתא (עיין יוסף תהלות, קכד, ג) שהיה במרדכי ניצוץ של יעקב. ובכלי חמדה (כי תשא) איתא, מרדכי והמן היו גלגול אדה"ר ונחש. וביערות דבש (ח"א, ד"ג) בשם המקובלים, מרדכי גלגול משה, והמן איש מצרי שנהרג ממנו.

ועיין עוד שם משמואל (תצוה, תרעג-ד-ו). וישמח ישראל (שקלים). ואמרי אמת (לפורים). ותפארת שמואל (לפורים). ואמרי מנחם (תצוה, זכור). ועיי"ש (צו) משה ומרדכי יחד עם הכולל, בגימט' כתר.

ועיין עוד זרע קודש (תצוה). ואמרי נעם (לפורים). ואוצר החיים (וילך). וליקוטי הלכות (או"ח, תפילין, ה"ו. שבת, ה"ג. יו"ד, קרחה וכתבת קעקע, ה"ג. מילה, ה"ד. חו"מ, העושה שליח לגבות את חובו, ה"ג. מתנה ומתנת שכיב מרע, ה"ג). ואהבת שלום (לפורים). ודברי אמת (זכור). ודברי חיים (זכור). וישמח משה (כי תשא). ושכל טוב (ח"א). ויערות דבש (ח"ב, דיי"ג, ודי"ז). וכלי יקר (שמות, יז, יב). ותורת משה (ויקרא, ו, ב). ודרוש לז' אדר. וכתב סופר (אסתר, פ"י, פ"ג). ופרדס יוסף (שמות, ב, יט).

ועיין חומת אנך (שמואל, א, טו, ב) אמחה (את זכר עמלק) ר"ת אותן שעשו מלחמה עם עמלק, אהרן - משה - חור, ה' רומז לשכינה. ואח"כ, אסתר - מרדכי - חרבונה, ה' רומז לשכינה. והרי מ' משמש למשה ולמרדכי.

מנהג לאכול דגים בסעודת פורים

בסוף השיעור הנפלא של "ראש חודש אדר - מזל דגים" הרב מבאר שאוכלים דגים בסעודת פורים, משום שסעודת פורים כנגד סעודת הליתן דלעתיד לבוא. חיפשתי בכל הספרים למצוא מקור לאכילת דגים בסעודת פורים אבל לא מצאתי מקור לזה (רק שאוכלים דגים בחודש אדר משום מזל אדר דגים). האם הרב יכול להביא קצת מראה מקומות למנהג הזו?

תודה רבה להרב, ופורים שמח.

תשובה:

מזל אדר דגים, מאיר בפרטות ביום הפורים. עיין מועד לכל חי, סימן לא.

נודע מדברי הגר"א שיום הכיפורים הוא חציו לה', ויום הפורים חציו לכם. ומה שאי אפשר לאכול ביום הכיפורים נאכל בפורים. ועוד נודע שביום הכיפורים גופא, אוכל בתשיעי כפלים, מזון הראוי לעשירי. והן ב' בחינות בחציו לכם של יוה"כ.

וכתב הרמב"ם (פירוש המשניות, יומא, פ"א, מ"ד) לא יאכל ערב יוה"כ דבר מן המאכלים המרבים את הזרע, כדגים, וכו'. ולכך אי אפשר להשלים אכילת תדגים של יוה"כ בערב יוה"כ ונצרך להשלימו בפורים. ויעויין תוספות כתובות ה, ע"א, להיפך. ועיין ב"ח, או"ח, תרח. ובפוסקים שם. ודייקא סיפא של המגילה, תיבת "זרעו" ולכל זרעו. מרבים את הזרע ודו"ק, כדגים שפרים ורבים. וזהו לשון פורים - פרה ורבה.

ועוד. כנגד מ"ש אלהים של אלו ישן הוא (עה"פ ישנו עם). וכנגד כך נגלה עינא פיקחא, עין של דג כנודע. ומטעם כך כתבו (עיין בן איש חי, שנה ראשונה, וילך) לאכול דגים בערב יוה"כ, וה"ה לפורים.

טחול מקום השחוק - במי שהוסר לו הטחול

לכבוד מו"ר הרב שליט"א, לכבוד חודש אדר, החודש של "שחוק" דקדושה, הבא עלינו לטובה. יש אשה שעברה ניתוח (קרוב לעשרים שנה בעבר), והרופאים בשעת מעשה אמרו לה שהם צריכים להסיר את הטחול שלה, משום שהיתה בסכנה אז, וכך עשו. אז היא שואלת לי, האם יש בכל זה יש משמעות פנימית יותר, על שאין לה טחול, כיון שהטחול הוא מקור השחוק, וכמו שאמרו בחז"ל (ברכות סא.), וא"כ אפשר שזה מורה לה שאין לה את היכולת להשלים את מדת השחוק?

היא שואלת זאת בפרט לאור דברי הרב (בתרגום ללע"ז) בשיעור של הרב על מדת הליצנות בסדרת "דע את מידותיך מהות המידות - רוח", שבו הרב דיבר באריכות על ענין שחוק דקלקול ושחוק דתיקון. ויש לי שאלה בנוגע לזה, כיון שהשחוק בא מהטחול (עכ"פ השחוק התחתון של הנפש הבהמית, כמו שהרב מסביר בכמה שיעורים), א"כ איך אדם יכול לשחוק אם אין לו טחול? וכעין שאלה זו יש לשאול בנוגע לכליות, שה"כליות יועצות", האם זה משמע שאדם שיש לו רק כליה אחת אין לו כ"כ כח העיצה? יישר כחך להרב שליט"א. תודה רבה.

תשובה:

בכל דבר יש אור וכלי. וכן בענין השחוק. אור - תכונה נפשית. כלי - מקום בגוף שבו שורה ביחוד, והוא הטחול. וכאשר הוסר הטחול, האור קיים, אולם חסר כלי גמור, אולם מ"מ נשאר רשימו של טחול, ככל דבר בבריאה שהיה ונסתלק, אין הסתלקות גמורה. וכאשר אין כלי גמור בגוף, האור מתפשט בכל הגוף. ויש בזה חסרון ותירון. חסרון, שנחסר כלי גמור שהדבר יתקבל בו בהתיישבות. יתרון, שאור השחוק מתפשט לכל הגוף.

מהי עבודת האשה בפורים

שלו' למו"ר רב שליט"א.

(א) מהו עבודת האשה בפורים? באיזה נקודות יש להאשה להתבונן בפורים?

ב) ובפרט אם קשה לה להרגיש את קדושת הפורים, כיון שנראה לה שכל שמחת פורים רק לאנשים שיש להם את השמחה הבא מהשכרות והדברי תורה בפורים, באיזה נקודה יש להאשה להתבונן ולהתרכז בה, כדי להרגיש איך שה"נס פורים נעשה ע"י הנשים", ו"בזכות נשים צדקניות נגאלו", התקשרות לאסתר המלכה, וכו'...?

ג) ובפרט אם האשה מפחדת על מצב בעלה וילדיה בפורים (כמו הרבה נשים בפורים, שהמציאות הכואבת הוא שהרבה נשים "שונאים" את יום הפורים ר"ל, מרוב טרדות היום שיש להן, ואותם נשים (ולא מועטים הם!) מצפים לגמר הפורים כדי שהכל תחזור לנורמלי...). במצב כזה איך האשה יכולה לשמוח בפורים עם כל הבלבול המתחרש סביבה?...
ישר כח גדול להרב.

תשובה:

ימי הפורים יש בהם כמה חלקים, ודין שכרות בפועל שייך יותר אצל גברים, כפי גדריו ודיניו שנתבארו בפוסקים. אולם ישנם חלקים רבים נוספים ששייכים הן באיש והן באשה.

נתבונן בקצרה בכמה מהם. וכל דברים אלו צריכים שיעשו כל אחת לפי כוחותיה, ולא מצד שום לחץ חברתי, משפחתי, נפשי. כי פעמים רבות פועלים לפי המקובל, ובוה נעקר כל השלוח והשמחה.

א. מקרא מגילה: הן באופן מעשי, שהן אנשים והן נשים חייבות במקרא מגילה. והן באופן פנימי, כנודע, מגילת אסתר, מלשון גילוי ההסתר, להתבונן ולראות איך וכיצד להפוך כל הסתר לגילוי. והוא ע"י צירוף כל חלקי המאורע, כמו שמסופר במגילת אסתר, סיפור הדברים מראשיתו בפרוטרוט עד לאחריתו. והוא היפך מראית כל פרט לעצמו.

וכן ע"י מבט פנימי ללמוד כל אחד ואחת לפי ערכה את תנועת ההנהגה הפנימית של הבריאה, כמו שבואר בהרחבה בספר דעת תבונות. ועי"ז להביט על כל מאורעות הקורים בעולם במבט של השגחה, הטבה, וגילוי יחוד, כמו שהרחיב שם הרמח"ל בדעת תבונות.

ב. משלוח מנות: להרבות אהבה ורעות. ובאופן מעשי לשלוח ב' מנות לזולתה. ובאופן פנימי, להתבונן את מי אוכל לשמח במשלוח מנות. ואזי להתבונן מה יהא בתוך המשלוח באופן שישמח בפרטות לפי טבעו וצרכו של מי שמקבלו. וכן אופן המשלוח, כמות, איכות, יופי, עיצוב, וכדו', 'כל אחת לפי יכולותיה וכוחות נפשה, ולא מעבר לכך.

ויתר על כן שהנתינה תהא לא רק מעשה בפועל, עם מחשבה שכלית בלבד, אלא מתוך עומק הלב, עם אהבה ושמחה לשמח את הזולת.

ובכלל זה לשמח את ילדיה בתחפושת וכדו', אולם לפעול כפי כוחותיה בשמחה.

ג. מתנות לאביונים: לחפש מי שנצרך ביותר והנתינה משמחתו ביותר ולתת לו דייקא. דבר זה נצרך בשיתוף עם הבעל על דרך כלל, בעיקר מצד סכום הנתינה.

ד. סעודת היום: יש להשתדל להכין מאכלים ערבים לכל אחד לפי טעמו, בדבר המשמחו. ובעיקר יש לתת את הדעת בסעודה שייעשה באופן פנימי של התעסקות בענייניו של יום ומהותו, ולא באופן של דברי ליצנות שמעוררים את כח הקליפה הטמאה שבנפש.

ה. תכלית מהות היום להגיע למקום הפנימי שבנפש שלמעלה מן הדעת. וגברים, שעבודתם תלמוד תורה, בונים את כח השכלי בכל ימות השנה, ולכך נצרך יין (או שינה) על מנת לבטל בנין של דעת זו. אולם נשים שפטורות מתלמוד תורה, קרובות יותר לביטול הדעת, והגעה ל-למעלה מן הדעת, שהוא מקום התמימות.

ומצד כך עיקר עבודת היום, "תמים תהיה עם ה' אלקיך", ללכת עמו ית"ש בתמימות, בלי שום חשבון, לחוש את אהבתו (הדר קיבלוה - את התורה - בימי אחשורוש - מאהבת הנס) ללא גבולות, לחוש את נתינתו מתוך אהבה זו, להצילנו מן הצרה, ולהיטיב לנו. ומתוך תפיסה זו לחוש מתיקות ונעימות בקרבה אליו ית"ש. וזהו שורש מקום השמחה האמיתית, שמתוך קרבה זו נעשה האדם קל בכל גופו בכלל וברגליו בפרט, ונפשו נוטה לשירה וריקוד, כשירת מרים.

ולכך דייקא הנס נעשה ע"י נשים, כי הנשים קרובות יותר לתמימות זו. ומה שאצל גברים נצרך שתייה רבה על מנת להגיע לכך, אצל נשים הדבר קרוב לכך ללא שתייה. אולם נצרך מעט התבוננות, השקטה, וכניסה לעמוק העמוק ביותר בנפש כל אחת לפי ערכה.

מחיית עמלק בפורים

בפורים אנו עוסקים במחיקת עמלק, ואולם בשער הכוונות הביא לכך שעל ידי השתכרות ו"ברכת" בטעות את המן (שהוא מזרע עמלק), אנו שולחים חיים לניצוץ הקדוש שבקליפה, ההפך ממחיקה. האם שני הדברים האלה לא סותרים זה את זה? ואם לא למה לא?

תשובה:

אין בכוחנו למחות את עמלק לגמרי, זה ביד ה', על חלקנו במחיית עמלק כתיב מחה תמחה את זכר עמלק, על חלקו של ה' כתיב מחה אמחה. ולכך כל זמן שקיים נותנים לו חיות. זהו פנים אחד לדברים.

עבודת והארת אחרית הימים

א) מה החילוק בין אמונה פשוטה, פשיטות, ואין עוד מלבדו כפשוטו?

ב) האם בכל הנ"ל הצד השווה הוא לחיות בביטול לה'?

ג) האם היה שינוי בצורת העבודה בשנים האחרונות, שעד השתא העבודה היה אמונה חושית ועכשיו העבודה הוא יותר אמונה פשוטה ותמימות שהיא לאו דוקא חושית אלא נאמנות לה' בתוך החושך?

ד) לבנ"א שאין להם יד בקבלה ואינם מבינים לשונות של קבלה כמו רדל"א וקו אא"ס ואריך ועתיק וכו' האם יש להסביר להם את העבודה באחרית הימים לא בלשונות של קבלה אלא בלשון פשוטה של אמונה פשוטה, תמימות, דיבור עם ה' וכו'?

ה) לאחרונה היו עוד צרות משונות בישראל, ג' בחורים יקרים שנהרגו ל"ע בתאונת אווירון בנסיעה למזביזה לשבת, ובשבוע שעבר באמריקא נהרג בחור יקר בגיל י"ט ע"י גוי רוצח כשהבחור היה באמצע שיחה עם רבו. האם זאת היה קריאה מיוחדת או שהיא נכלל בכל הצרות של אחרית הימים שכללותם הוא לעורר כ"י לתשובה, ועוד יש לשאול, האם בכל צרות אלו יש מיתוק הדין, כלומר שלולא מדת הדין הזה היה מדת הדין ביותר, והם היו הכפרה בעד הדור?

ו) כיצד מרגישים מנותק מעוה"ז ולפי"ז להגיע להפשטה מחיים בהאי עלמא?

ז) חשבתי רעיון לכתוב ספר הנקרא "שער הנון דקדושה", ללקט כל לשונות הספה"ק בזה וגם לכתוב כל פרק ופרק עם שער אחרת כיצד להכנס אליו ובעיקר ע"י מה שקיבלתי ממשנתו של הרב שליט"א. האם הרב חושב שזה דבר נכון?

תשובה:

א. יש אמונה שאדם מקבל מגרסא דינקותא, וזהו אמונה פשוטה, ללא חקירות ובדיקות, קבלה מאבותיו. וזה על דרך כלל נגלה במוחין, במחשבה, אמונה במקיף. ויש והאמונה חודרת ללבבו, וכאשר נוגעת או יתר על כן נגלית מעומק לבבו, אזי זוהי אמונה פשוטה. ויש פשיטות שמתפשטת לכלל קומת האדם. "ושורשה" באור א"ס הפשוט, ובאמונה הפשוטה. ויש אין עוד מלבדו כפשוטו, וזוהי הארת אור א"ס "הפשוט" בנפש.

ב. כל פשיטות יש בה ביטול, וערך הביטול כערך אותה מדרגה.

ג. נצרך אמונה פשוטה ותמימות "חושית". בכל הדורות העבודה היא אמונה חושית, וככל שמתקרב אחרית הימים ומאיר אורו של משיח, אזי נגלה יותר הפשיטות והתמימות, ונצרך שיהא פשיטות ותמימות חושית.

ד. כן!

ה. הכל קורא מכל צד ויתר על כן זועק, שהעולם אינו יכול להמשיך כצורתו זו, והעולם השתא יש לו דין של זמן יציאת נשמה.

ו. להכיר שהעולם בזמן יציאת נשמה, ואין למה להתחבר.

ז. כן. אולם שעיקר חיבור נפשך יהא לנו"ן דקדושה, ומעט לברר מהו נו"ן דטומאה.

יא שו"ת בלבי משכן אבנה · פורים תשפ"ב [233] מהארניון

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

טלפון 052-763-8588 · פקס 03-548-05294
ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"
ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'
ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק
רח' הרב בלוי 33
לפרטים 052.765.1571